

The study of the peculiarities of the formation and functioning of the terminology of the FI gives an idea of the state of the terminological science on the field of food industries and allows us to determine the problems of its further development, among which we can name: description of the core terms of the FI and its ordering with preservation of national specificity, study of the adaptation of modern borrowed terms of FI, research of the reasons for the occurrence of terms-variants.

Key words: term, Ukrainian terminology of food industry, linguistic factors, extralinguistic factors, lexical-semantic processes.

УДК 81' 37:811.161.2

Х. В. Петрина,

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,*

аспірант кафедри загального і германського мовознавства

МЕТАФОРИЗАЦІЯ АЛЮЗІЙНИХ ВЛАСНИХ НАЗВ: ВТОРИННІ НОМІНАЦІЇ

Стаття висвітлює актуальну проблему метафоричних переосмислень алюзійних найменувань із позицій когнітивної лінгвістики й теорії інтертекстуальності. Метафоризацію алюзійних власних назв розглянуто як явище їхньої вторинної номінації. Задіяно комплексний підхід до виокремлення принципів процесу метафоризації онімів і схарактеризовано твірні моделі актуалізації їхнього метафоричного значення в художньому тексті, запропоновано алгоритм їхньої ідентифікації. Проаналізовано контексти, в яких активізується метафоричне значення оніма. Виокремлено відмінності компаративного та метафоричного потенціалу алюзійних найменувань.

Ключові слова: алюзійне ім'я, метафора, вторинна номінація, мовна дійсність, текст, дискурс.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку мовознавчих студій активно досліджуються мовні засоби творення художності тексту серед яких привертають увагу алюзійні назви. Особливе зацікавлення в науковців викликає транспозиція семантичного значення алюзійних онімів, активізація їх вторинних номінацій, передумовою яких може слугувати процес метафоризації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Метафоричний процес як лінгвістичне явище досліджувалось такими науковцями як Н. Д. Арутюнова, М. Л. Новикова, А. Вежбицька, Дж. Лакофф, В. П. Москвін, О. В. Падучева, М. Блек. Проблема ометафоризування прецедентних назв висвітлена в працях Н. Д. Арутюнової, Д. Б. Гудкова, О. А. Нахімової, С. В. Перкас, однак питання метафоричного потенціалу алюзійних найменувань в українських художніх текстах залишається мало дослідженим.

Мета дослідження передбачає аналіз вторинних семантичних номінацій алюзійних імен як процесу їх метафоризації та встановлення відмінностей між компаративним й метафоричним потенціалом алюзій. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань:** схарактеризувати особливості алюзійних онімів

як метафоричних структур; визначити принципи та способи процесу метафоризації алюзій-найменувань та проаналізувати їх контекстну реалізацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерною ознакою сучасної лінгвістичної парадигми є антропоцентричність, що передбачає аналіз мовних явищ на когнітивному, культурологічному, психологічному, прагматичному тлі. Така переорієнтація поглядів наклала відбиток на вивчення художнього слова. У вербальній парадигмі моделювання художності визначне місце відведено власним іменам. У складі тексту, який у категорійних ознаках і конституентній організації відповідає моделі Смісл–Текст [6] вони відбивають художньо-естетичні й смислові інтенції автора, наповнюють дискурс новими асоціативними зв'язностями й залежностями.

Положення про те, що тексти у своїй сукупності формують так звану «семіосферу» [8], дає підстави розглядати власні назви (ВН) як засоби інтертекстуальних зв'язків між культурами різно часпросторового виміру.

Оскільки оніми не лише відтворюють візуальні ознаки героя, його внутрішню сутність, окреслюють локус чи хронологічні межі, дії, але й слугують механізмом створення алюзійного смислу, то таку категорію найменувань кваліфікуємо як власну алюзійну назву (АВН). Відповідаючи контекстним вимогам, АВН прирощують нові конотації, «мігрують» із однієї семантичної парадигми в іншу. Такі динамічні процеси впливають на іллокутивну силу тексту, зумовлюють семантичні перефігурації самого оніма, що, на нашу думку, і вказує на явище метафоризації.

Доцільність метафоричного відображення проблемної сутності алюзійного імені можна пояснити тим, що алюзії залучаються у текст не в прямому, а і в переносному значенні. Використання алюзійних найменувань у прямому сенсі передбачає створення художньої деталі, яка вносить додаткові прикмети в образи героїв [10, с. 91], алюзійні назви у переносному значенні, функціонують як елементи смислопозначення художнього простору й передбачають переорієнтацію та зсув первинної семантики. Вказуючи на метафорико-інтертекстові зв'язки, Д. Б. Гудков характеризує прецедентні імена як такі, які функціонуючи у конотативному значенні, становлять метафору чи порівняння й слугують засобом уподібнення або протиставлення об'єктів [5, с. 84].

Контраверсійним залишається питання щодо існування прецедентних метафоричних імен як самостійної категорії. О. Б. Ярема у системі функційного навантаження АВН виокремлює функцію метафоричного перенесення, однак не розглядає їх як окремі автономно-існуючі метафоричні структури [11, с. 10]. І. Р. Гальперін зазначав, що алюзійні назви у позиції метафоричних одиниць можуть бути реалізовані лише у контексті [3, с. 126], отож розглядаємо їх як похідне явище, адже такий тип найменувань є вербально-смисловим утворенням АВН і контекстних елементів, яке виникає внаслідок їхньої взаємодії. Керуючись теорією прецедентності, у межах якої виокремлено денотативне (неметафоричне) й конотативне (метафоричне) смислове наповнення імен [9, с. 57], а конотативне значення схарактеризовано як семантичну модифікацію предметно-понятійних полів, можна констатувати, що метафоричний потенціал алюзійних назв виявляється з припиненням номінативної функції. Таким чином, первинна номінація переходить у постпозицію й алюзійне ім'я набуває здатності відбивати інші смислові парадигми, тобто активується в позиції вторинної номінації (здобуває додаткове конотативне значення).

Існує точка зору, що не визнає метафоричну позицію прецедентних імен як таку. Скажімо, Н. Д. Арутюнова схильна уважати, що «псевдо-ідентифікація в межах одного класу не створює метафори. Назвати товстуна Фальстафом, а ревнивця Отелло, не означає удатися до метафори» [1, с. 20]. Очевидно, дослідниця вказує лише на

компаративний потенціал прецедентних назв. Однак, якщо розглядати алюзійне ім'я з позицій когнітивної лінгвістики як відкрити, динамічно-сміслову структуру, полівалентність якої зумовлена перерозподілом семних показників та диференційними ознаками, то чи доцільно визначати таке переструктурування, що має наслідком прирощення нетрадиційних, семантично суперечливих, підсилених асоціативними одиницями значень, «чистим» порівнянням. З цього приводу А. Вежбицька зазначає, що відмінність між метафорою та зіставленням зумовлена внутрішніми процесами, які відбуваються у їхніх глибинних структурах [2]. Порівняльна властивість АВН не передбачає відтворення нових, повних у своїй інформативності об'єктів, а лише підсилює й увиразнює диференційними ознаками кваліфікацію вже існуючих образів, тобто характеризується референційною віднесеністю до наявного поняття, тоді як їх метафоричність полягає у формуванні інших значеннєвих інваріантів, смислопозначень (нерідко у повноті їхньої семантичної суперечливості, неоднозначності та неузгодженості), що виникають за рахунок нового, актуального (набутого внаслідок зв'язків *алюзійне ім'я ↔ контекст*) поняття.

Характерно, що процес актуалізації оніма як метафоричної структури визначається властивими йому чинниками. Твердження, що метафора відкидає належність об'єкта до того класу, в який він входить, і постулює залучення його в ту категорію, в яку він не може бути віднесений на раціональній основі [1, с. 75], дає підстави виокремити принцип категорійної транспозиції як один із принципів процесу метафоризації АВН. За таких умов відбувається процес семного перерозподілу (семантична транспозиція). Якщо категорійний зсув може розглядатись як довільне явище, то переструктурування сем постає необхідною підставою метафоризації алюзійної назви й передбачає позиційні трансформації основних сем (ядро-периферія / периферія-ядро) та прирощення конотативних семних показників (актуальних сем (доповнених асоціативними елементами)), внаслідок чого й виникає вторинна номінація оніма.

Схарактеризуємо особливості функціонування алюзійного імені як метафоричної та компаративної конструкції в художніх текстах. Порівняємо, зокрема (1) *Ви як Самсон мусите зняти ворота й понести їх* (В. Демонтович); (2)... *А розум спав, довірливий Самсон* (Л. Костенко). У межах обох контекстів основне смислове навантаження виконує алюзійне ім'я *Самсон*. У висловленні (1) констатовано компаративний потенціал алюзії. За умови залучення порівняльного сполучника *як* сила героя зрівнюється із міццю Самсона: *Ви як Самсон*. Принципи категорійного зсуву та семного перерозподілу перебувають у пасивній позиції, заміщення архісеми й переструктурування периферійних компонентів не передбачено. Враховуючи, що інтенсивність процесу метафоризації може бути посилена зв'язками імені з контекстними елементами, зазначаємо, що контекстний компонент, вербалізований у предикативній конструкції *зняти ворота*, не позиціонує себе як метафоризувальна одиниця, а постає як зіставна, семи якої *'засвідчувати могутність'*, *'бути сильним'*, *'міць'* дорівнюють силу чоловіка до рівня Самсона, що й засвідчує компаративний потенціал імені.

У висловленні (2) спостерігаємо явище вторинної номінації оніма на тлі метафоричних процесів. Наявність актуальної в межах контексту пропозиції *Розум – Самсон* дає підстави стверджувати про активацію принципу категорійної транспозиції: онім перекваліфіковано із категорії жива істота (людина) у категорію абстрактного поняття – розум (відображеного у тексті як сукупність аналітичних та пізнавальних здібностей), що зумовлює заміщення архісеми *'сильний чоловік'* на актуальну сему

‘пізнання’. Аналізуючи вихідне (текст-джерело) та похідне (текст-реципієнт) значення АВН, можемо констатувати переструктурування периферійних сем **‘найвний’**, **‘необачний’** в зону ядра актуалізованого образу, внаслідок залучення епітета **довірливий**, який функціонує як суб’єктивно-оцінний елемент і вносить новий метафорично переосмислений імпліцитний смисл в дихотомію Розум/Самсон. Компаративний процес перетворення алюзійного оніма не передбачає смислової переструктуризації, а саме ім’я слугує засобом посилення та увиразнення образу, тобто функціонує як одновалентне, не нашаровуючи додаткових конотацій, тоді як в основі метафоризації найменування лежать семантичні модифікації, що відбивають зміни його первинного значення й передбачають уживання у невластивому для нього сенсі. Зазначимо, що такі інноваційні смисли виникають за певними схемами. Враховуючи у структурі імен наявність диференційних та атрибутивних компонентів [9, с. 57-58], виокремимо моделі формування метафоричного значення алюзійних імен:

Модель 1: Заміщення архісеми актуальною семою – збереження диференційних сем – доповнення асоціативними семами;

Модель 2: Порівняльне заперечення: збереження / заміщення архісеми – часткове атрофування диференційних сем (передбачає імпліцитне порівняння і в той же час його заперечення асоціативними семами);

Модель 3: Актуалізація асоціативних сем – переструктурування диференційних компонентів.

Розглянемо особливості функціонування виокремлених моделей у текстах українського художнього дискурсу:

Модель 1: *Та небагато живих залишилося в селі: колгоспні грабарі виїздили возами, завертали до дворів, підбирали трупи, вивозили за село й скидали там до виритих ям... І спитала Зореслава: – Хто ж були оті люди, які такий содом чинили?* (Р. Іваничук). Значення алюзійного найменування *содом* визначається у схарактеризуванні ситуації, яка бачиться як безлад, хаос, що дає можливість простежити актуалізацію принципу категорійного зсуву (**Содом (місто) → содом (ситуація, подія)**). На семантичному рівні метафоризація алюзійного оніма відтворена заміщенням архісеми **‘місто’** актуальною семою **‘подія’** та збереженням диференційних ознак **‘страх’**, **‘розпуста’**, **‘хаос’** в зоні ядра. Сміслові межі вторинної номінації алюзійного найменування розширено через залучення предиката **вбивати** із семними показниками **‘наруга’**, **‘кров’**, **‘смерть’**, **‘біль’**, що експресивно увиразнює експлікацію оніма в ситуативному значенні.

Переосмислення імені внаслідок метафоризації за моделлю 1 знаходимо в тексті: *З цих причин Остап Бендер, прототип колишніх одеських дотепників, – продовжив він, – лише вдала вигадка, хоч і здібних письменників. Тоді як Швейк – органічний вияв душі народу, його непідробний образ* (Л. Тендюк). Метафоричне переосмислення алюзії **Швейк** відбувається водночас з активацією принципу категорійного зсуву. У межах вихідного значення онім функціонує у категорії жива істота, людина, тоді як похідне значення імені відбито у категорії абстрактних понять: **Швейк – почуття народу**, що зумовлює заміщення архісеми **‘солдат’** актуальною семою **‘відчуття’**. Збереження диференційних семних показників **‘веселість’**, **‘нерозсудливість’**, **‘байдужість’**, **‘кумедність’** власне й дозволяють, зобразити настрої людей крізь призму почуттів солдата Швейка.

За моделлю цього типу спостерігаємо метафоричні перефігурації назви **Вавилон** у тексті *На південну Африку випав сніг. У Таїланді помер леопард від пташиного грипу. У Колумбії вкрали єпископа. Сюрреалістичний Вавилон сучасного світу* (Л. Костенко).

Процес метафоризації, крім заміни архісеми *'місто'* актуальною семою *'світ'*, передбачає виникнення і прирощення асоціативних сем *'безглуздість'*, *'несумісність'*, *'ілюзорність'*, *'алогічність'*, внаслідок функціонування компонента прикметникового типу *сюрреалістичний*.

Модель 2: *Джюльєтта хутірська... В сім'ї вона не пручатиметься* (Л. Дашвар). Заміщення архісеми відсутнє. Архісема вихідного значення – *'дівчина'*, похідного – *'дівчина'*. Принцип категорійного зсуву позиціонується як пасивний. Автор прагне порівняти героїню із Джульєттою, вказати на їхню схожість. Онім реалізовує компаративний потенціал, однак функціонування алюзійного імені у конструкції *Джюльєтта хутірська*, дає підстави говорити про процес метафоризації, оскільки відбувається прирощення нового, алогічного за семантичною сполучуваністю, смислу. Прикметник *хутірський*, вибудовуючи смислові дескриптиви *'простакуватий'*, *'провінційний'*, *'грубий'*, *'сумирний'*, атрофує диференційні компоненти вихідного значення оніма *'манірна'*, *'витончена'*, *'ніжна'*, *'багата'*, зберігаючи при цьому семний показник *'закохана'*. Епітет *хутірська* функціонує як заперечення, вказуючи на відмінності дівчини й Джульєтти, що й постає передумовою метафоричних перетворень.

Переосмислення на тлі фактивного заперечення відбиває текст *Парад дешевих Афродит тебе не скине із царіці, ти не балетна танцівниця...* (М. Матіос). Метафоричне вживання імені можна пояснити його взаємодією із компонентом *дешевий*, що має наслідком переміщення диференційних сем *'унікальність'*, *'піднесеність'*, *'божественність'* у постпозицію та збереження семи 'краса' як активного смислового показника. Отже, епітет функціонує як метафоризувальний компонент, що експлікує вторинне значення алюзійного імені: *Афродити – дешева краса, буденність*. Простежуємо, що метафоризація такого типу поєднує хибне й істинне, і «так» і «ні», а заперечувальний компонент посилює значення оніма [7, с. 29];

Модель 3: *...Вогні на обрії – солодка ілюзія, та й годі, куди б він не потрапив, він буде самотній, самотній серед людей, бо всюди відчуватиме себе велетом на тлі юрми, Гуллівером духу серед ліліпутів...* (В. Дрозд). Онім *Гуллівер* постає як метафоричне відображення почуттів, що передбачає актуалізацію периферійних сем *'самотність'*, *'відчуженість'*, *'туга'*, *'біль'* та атрофування таких диференційних сем, як: *'велетень'*, *'високий чоловік'*.

За такою самою схемою простежуємо метафоризацію алюзійної назви *Аїд* в тексті *Любов між рідними сильна в розлуці. Варто ж переїхати ближче, у столицю, і знайомі щезають у млі. Це дало підстави Якову думати про Київ як про Аїд, уражений випарами амнезії* (Л. Дереша). Відомо що Аїд – це 1) давньогрецький бог підземного світу, володар царства тіней померлих; 2) підземне царство бога Аїда, куди потрапляють померлі [САМ, с. 15]. У межах контексту можемо вичленувати пропозицію *Аїд – Київ*, яку активовано залученням сполучника *як*. Перехід алюзійної назви з однієї значеннєвої категорії в іншу: *Аїд (царство мертвих) – Аїд (місто, столиця)* зумовлює семантичну перекваліфікацію імені, що пояснюється заміною архісеми *'царство мертвих'*, *'підземний світ'* актуальною семою *'місто'*. Предикативна конструкція *знайомі щезають* активує низку периферійних сем оніма *'самотність'*, *'відчуженість'*, *'швидкоплинність часу'* й зумовлює атрофування диференційних ознак *'морок'*, *'страх'*, *'відсутність життя'*.

Висновки дослідження. Отже, окрім виконання безпосередньої номінативно-характеризувальної функції кваліфікації героїв, персонажів, АВН виступають елементами творення образності та смислового збагачення тексту. Властивим для

алюзійних назв є часткова або повна втрата зв'язку зі своїм первинним референтом [3, с. 140], а також набуття нових конотацій, що бачиться як їх метафоричне переосмислення й може бути відображене у такому алгоритмі: ім'я, його семантичне наповнення (відповідно до першоджерела) → зреалізованість у тексті: зв'язок із текстуальними елементами → переорієнтація первинного значення/ метафоричний процес → вторинна номінація. Процес переходу онімів у вторинну номінацію залежить від його функціонування в тексті: метафоричне (поза традиційне слововживання) чи компаративне (увираження, підсилення експресії). **Перспективою** подальших досліджень вважаємо вивчення метафори як формально-сислового механізму створення контекстуальних алюзій.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – 2-е изд., испр. – М. : «Языки русской культуры», 1999. – IV, 896 с.
2. Вежбицкая А. Сравнение – градация – метафора / А. Вежбицкая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/1715187/page:14/>
3. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / И. Р. Гальперин. – М. : Изд-во лит. на иностр. яз., 1958. – 460 с.
4. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – 5-е изд., стереотипное. – М. : КомКнига, 2007. – 144 с.
5. Гудков Д. Б. Прецедентное имя и проблемы прецедентности / Д. Б. Гудков. – М. : Изд-во МГУ, 1999. – 149 с.
6. Кононенко В. І. Смыслові конотації у структурі тексту/ В. І. Кононенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua>
7. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон; пер. с англ. – М.: Единоризал УРСС, 2004. – 256 с.
8. Мислива В. М. Інтертекстуальність у творчості Оксани Забужко / В. М. Мислива [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/277115262_Intertekstualnist_imen_u_tvorcosti_Oksani_Zabuzko
9. Нахимова Е. А. Прецедентные имена в массовой коммуникации [Текст]: монография / Е. А. Нахимова; ГОУ ВПО «Урал. гос. пед. ун-т»; И-т социального образования. – Екатеринбург, 2007. – 207 с.
10. Перкас С. В. Имена собственные и нарицательные в словаре художественного текста / С. В. Перкас // Материалы к серии «Народы и культуры». Вып. 25. Ономастика. Ч.1. Имя и культура. – М., 1993. – С. 141-143.
11. Ярема О. Б. Алюзія в текстах британської художньої літератури: лінгво-статистичний аспект (на матеріалі творів модерністів): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / О. Б. Ярема. – Запоріжжя, 2016. – 16 с.

Словники

1. САМ - Словник античної міфології / Укл. І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів. – 2-е вид. – К. : Наукова думка, 1989. – 240 с.

References

1. Arutiunova, N. D. (1999), *Yazyk y myr cheloveka* / N.D. Arutiunova, M., «Yazyky russkoi kultury», M., 2-e yzd., yspr., IV, 896 p.
2. Vezhbytskaia, A., *Sravnjenje – hradatsyia – metafora* [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://www.studfiles.ru/preview/1715187/page:14/>
3. Halperyn, Y. R. (1958), *Ocherky po stylystyke anhlyiskoho yazyka*, Yzd-vo lyt. na ynostr. yaz., M., 460 p.
4. Halperyn, Y. R. *Tekst kak obekt lynchvystycheskoho yssledovaniya*, KomKnyha, M., 5-e yzd., stereotypnoe, 144 p.
5. Hudkov, D. B. *Pretsedentnoe ymia y problemy pretsedentnosti*, Yzd-vo MHU, M., 149 p.
6. Kononenko, V. I. *Smyslovi konotatsii u strukturi tekstu* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.library.univ.kiev.ua>
7. Lakoff, Dzh., Dzhonson, M. (2004), *Metafori, kotorymy my zhyvem*, Edynoryal URSS, M., – 256 p.
8. Myslyva, V. M. *Intertekstualnist u tvorchosti Oksany Zabuzhko* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.researchgate.net/publication/277115262_Intertekstualnist_imen_u_tvorcosti_Oksani_Zabuzko
9. Nakhymova, E. A. (2007), *Pretsedentnye ymena v massovoi kommunykatsyy* [Tekst]: monohrafiya, Ekaterynburh, HOU VPO «Ural. hos. ped. un-t»; Y-t sotsyalnoho obrazovaniya, 207 p.
10. Perkas, S. V. (1993), *Ymena sobstvennye y narysatelnye v slovare khudozhestvennoho teksta*,/ *Materyaly k seryy «Narody y kultury»*, M.,. Vyp. 25. Onomastyka. Ch.1. Ymia y kultura, pp. 141-143.
11. Yarema, O. B. (2016), *Aliuziia v tekstakh brytanskoi khudozhnoi literatury: lynchvo-statystychnyi aspekt* (na materialy tvoriv modernistiv): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. Nauk, Zaporizhzhia, 16 p.

Slovnyky

1. Kozovyk, I. Ya., Ponomariv, O. D. (1989), *Slovnyk antychnoi mifolohii*, Nauk. dumka, K., 2-e vyd., 240 p.

Х. В. Петрына,

*Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника,
кафедра общего и германского языкознания*

МЕТАФОРИЗАЦИЯ АЛЛЮЗИВНЫХ СОБСТВЕННЫХ НАИМЕНОВАНИЙ: ВТОРИЧНЫЕ

Статья посвящается актуальной проблеме метафорических переосмыслений аллюзивных наименований с позиций когнитивной лингвистики и теории интертекстуальности. Метафоризация аллюзивных собственных имён рассмотрена как явление их вторичной номинации. Осуществлен комплексный подход к выделению принципов процесса метафоризации онимов и охарактеризованы образующие модели актуализации их метафорического значения в художественном тексте, предложен алгоритм их идентификации. Проанализированы контексты, в которых активизируется метафорическое значение онима. Выделены различия между компаративным и метафорическим потенциалом аллюзивных наименований.

Ключевые слова: аллюзивное имя, метафора, вторичная номинация, языковая действительность, текст, дискурс.

Kh. Petryna ,

*Vasyl Stefanyk Precarpatian National University,
General and Comparative Linguistics Department*

METAPHORIZATION OF ALLUSIVE PROPER NAMES: SECONDARY NOMINATIONS

Ukrainian modern artistic discourse is characterized by the use of non-traditional means of artistic reality modelling that is reflected in the complex superstructures verbalized in narrative forms and with the help of intertextual persuasions. In the verbal palette of artistic modeling an important role is given to allusive proper names. **The purpose** is to explore the ways and processes of metaphorical potential of appellatives and to highlight the differences between comparative and metaphorical potential of allusive names. The article deals with the actual problem of metaphorical rethinking of allusive names from the position of the cognitive linguistics and the intertextuality theory.

Characteristically, the process of actualization of a proper name as a metaphorical structure is determined by its own principles. To these principles we include: 1) the principle of categorical transposition (characterized by the transition from one conceptual category to another) and the principle of seme redistribution (involves archiseme change, positional transformation of denotative semes (core-periphery / periphery-core) and augment of connotative seme's-indicators (actual semes (often supplemented by associative elements)), as a result, we have a secondary nomination of a proper name.

So, we can come to the **conclusion**, that the metaphorical nature of allusive proper name is determined by the following processes: 1) the metaphorical models are one of the means of material construction of allusive units; 2) a high degree of metaphor's associativity and metaphorical meanings of elements reflect the conceptual sphere of allusive names.

Key words: allusive name, metaphor, secondary nomination, text, discourse.

УДК 81'37:001.4.001.361

А. Л. Порожнюк,

*канд. філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
доцент кафедри української мови*

СЕМАНТИЧНА ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ У ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕРМІНІВ)

У статті розглядаються особливості формування семантично еквівалентних лінгвістичних термінів. Ураховуючи характерні для термінів ознаки та функції, пропонується умотивований вибір номінації для таких термінів, аналізуються причини їх появи та шляхи проникнення у мову. Визначення статусу цих термінів у термінологічній системі мови пов'язане з упорядкуванням, систематизацією та стандартизацією лінгвістичної термінології.